CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
YVES BOT
prezentate la 12 mai 2009 [1]

1. Prezenta cauză ar trebui să permită Curții să precizeze obligațiile care decurg pentru instanța comunitară din principiul contradictorialității, atunci când aceasta invocă din oficiu un motiv de drept de ordine publică.

2. Această cauză are drept cadru recursul formulat de Comisia Comunităților Europene împotriva Hotărârii Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 12 decembrie 2007, Irlanda și alții/Comisia [2], în care această instanță a anulat Decizia 2006/323/CE a Comisiei din 7 decembrie 2005 privind scutirea de la plata accizelor pentru uleiurile minerale folosite drept combustibil în producția de alumină în regiunea Gardanne, în regiunea Shannon și în Sardinia, pusă în aplicare de Franța, de Irlanda și, respectiv, de Italia [3].

3. În cadrul deciziei în litigiu, Comisia a calificat drept ajutoare de stat incompatibile cu piața comună scutiri de la plata accizelor pentru uleiurile minerale, care fuseseră autorizate cu mai mulți ani înainte de Consiliul Uniunii Europene la propunerea Comisiei, conform directivelor relevante în materie de accize.

4. În această decizie, Comisia a apreciat că scutirile respective nu constituiau ajutoare existente, ci ajutoare noi care, în consecință, trebuiau să fie recuperate de la beneficiarii acestora. Totuși, Comisia a admis că deciziile Consiliului prin care fuseseră autorizate determinaseră crearea unei încrederi legitime în privința conformității acestora cu normele pieței comune. În consecință, Comisia a dispus recuperarea acestora începând doar de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* a deschiderii procedurii oficiale de examinare a scutirilor menționate din perspectiva normelor în materie de ajutoare de stat.

5. Decizia în litigiu a făcut obiectul unei acțiuni în anulare din partea Irlandei, a Republicii Franceze și a Republicii Italiene,

1 — Limba originală: franceza.
2 — T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 și T-69/06, denumită în continuare „hotărârea atacată”.
3 — JO 2006, L 119, p. 12, denumită în continuare „decizia în litigiu”.

precum și din partea a două societăți, Eurallumina SpA [4] și Aughinish Alumina Ltd [5].

6. În hotărârea atacată, Tribunalul a invocat din oficiu motivul potrivit căruia decizia menționată era nemotivată, în măsura în care în aceasta se afirma fără explicație că scutirile în litigiu nu constituiau ajutoare existente în sensul articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului [6].

7. Acesta a pronunțat anularea deciziei în litigiu în temeiul motivului menționat, fără a reuni în prealabil observațiile părților cu privire la acesta din urmă.

8. În susținerea cererii sale de anulare a hotărârii atacate, Comisia invocă mai multe motive. În primul rând, aceasta arată că Tribunalul nu avea dreptul să invoce din oficiu motivul în cauză și, în al doilea rând, că acesta a încălcat principiul contradictorialității. Comisia solicită de asemenea Curții să se pronunțe în sensul că hotărârea atacată este greșită, în măsura în care în aceasta se statuează că decizia în litigiu încălcă obligația de motivare în ceea ce privește neaplicarea articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.

9. Propunem Curții să se pronunțe în sensul că Tribunalul era perfect întemeiat să invoce din oficiu acest motiv, dar că, în conformitate cu principiul contradictorialității, avea obligația să reunească observațiile părților cu privire la acest motiv. Deducem din aceasta că încălcarea cerinței menționate justifică anularea hotărârii atacate.

10. De asemenea, invităm Curtea să se pronunțe în sensul că decizia în litigiu nu este nemotivată în ceea ce privește neaplicarea articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 și să trimită dosarul la Tribunal în vederea examinării motivelor de anulare a deciziei menționate, invocate de cele trei state membre și de cele două societăți.

I — Cadrul juridic

A — *Directivele privind accizele pentru uleiurile minerale*

11. Accizele pentru uleiurile minerale au făcut obiectul mai multor directive și anume

4 — Denumită în continuare „Eurallumina”.

5 — Denumită în continuare „Aughinish Alumina”.

6 — Regulamentul din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88 CE] (JO L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41).

Directiva 92/81/CEE a Consiliului din 19 octombrie 1992 privind armonizarea structurilor accizelor la uleiurile minerale [7], Directiva 92/82/CEE a Consiliului din 19 octombrie 1992 privind apropierea legislativă a ratelor accizelor la uleiurile minerale [8] și Directiva 2003/96/CE a Consiliului din 27 octombrie 2003 privind restructurarea cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității [9], care a abrogat Directivele 92/81 și 92/82 cu efect de la 31 decembrie 2003.

12. Articolul 8 alineatul (4) din Directiva 92/81 permitea Consiliului, la propunerea Comisiei, să autorizeze orice stat membru să introducă alte scutiri sau reduceri ale ratei accizei decât cele prevăzute de directiva menționată.

13. Articolul 2 alineatul (4) litera (b) a doua liniuță din Directiva 2003/96 a prevăzut că aceasta nu se aplică produselor energetice cu dublă utilizare, și anume produselor care sunt folosite atât drept combustibil pentru încălzire, cât și pentru alte scopuri decât acela de carburant sau de combustibil pentru încălzire. Astfel, începând de la 31 decembrie 2003, data intrării în aplicare a acestei directive, nu mai există o rată minimă a accizei la păcura grea, utilizată în producția de alumină. În plus, articolul 18 alineatul (1) din Directiva 2003/96 a autorizat statele membre, sub rezerva revizuirii prealabile efectuate de Consiliu, să aplice în continuare până la 31 decembrie 2006 reducerea ratelor de impozitare sau a scutirilor prevăzute în anexa II, care menționează scutirile de accize la păcura grea utilizată drept combustibil pentru producerea aluminei în regiunile Gardanne, Shannon și în Sardinia.

7 — JO L 316, p. 12.
8 — JO L 316, p. 19.
9 — JO L 283, p. 51, Ediție specială, 09/vol. 2, p. 98.

B — *Regimul ajutoarelor de stat*

1. Tratatul CE

14. Articolul 87 alineatul (1) CE prevede:

„Cu excepția derogărilor prevăzute de prezentul tratat, sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre.”

15. Articolul 88 CE prevede:

„(1) Comisia, împreună cu statele membre, verifică permanent regimurile ajutoarelor existente în aceste state. Comisia propune acestora măsurile utile cerute de dezvoltarea treptată sau de funcționarea pieței comune.

(2) În cazul în care, după ce părților în cauză li s-a solicitat să-și prezinte observațiile, Comisia constată că ajutorul acordat de un stat sau prin intermediul resurselor de stat nu este compatibil cu piața comună în conformitate cu articolul 87 sau că acest ajutor este utilizat în mod abuziv, aceasta hotărăște desființarea sau modificarea ajutorului de către statul în cauză în termenul stabilit de Comisie.

[…]

(3) Comisia este informată în timp util pentru a-și prezenta observațiile cu privire la proiectele care urmăresc să instituie sau să modifice ajutoarele. În cazul în care apreciază că un proiect nu este compatibil cu piața comună în conformitate cu dispozițiile articolului 87, Comisia inițiază fără întârziere procedura prevăzută la alineatul precedent. Înainte de pronunțarea unei decizii finale, statul membru în cauză nu poate pune în aplicare măsurile preconizate.”

2. Regulamentul nr. 659/1999

16. Conform articolului 1 litera (b) din Regulamentul nr. 659/1999, noțiunea „ajutor existent” include:

„[…]

(v) ajutorul considerat ajutor existent deoarece se poate dovedi că, în momentul punerii în aplicare, nu reprezenta un ajutor și că a devenit ajutor ulterior, datorită evoluției pieței comune și fără să fi fost modificat de statul membru. Atunci când anumite măsuri devin ajutoare ca urmare a liberalizării unei activități în conformitate cu dreptul comunitar, astfel de măsuri nu sunt considerate ajutor existent după data fixată pentru liberalizare.”

II — Istoricul cauzei

17. Irlanda, începând din 1983, Republica Italiană, începând din 1993, și Republica Franceză, începând din 1997, scutesc de accize uleiurile minerale utilizate pentru producerea de alumină în regiunea Shannon, în Sardinia și, respectiv, în regiunea Gardanne.

18. Aceste scutiri au fost autorizate prin Deciziile 92/510/CEE [10], 93/697/CE [11] și 97/425/CE ale Consiliului [12]. Aceste autorizări au fost prelungite de mai multe ori de Consiliu și, în ultimul rând, prin Decizia 2001/224/CE [13], până la 31 decembrie 2006.

19. La punctul (5) motivarea Deciziei 2001/224, s-a precizat că aceasta nu aduce atingere rezultatelor niciuneia dintre procedurile legate de denaturarea funcționării pieței unice care pot fi întreprinse, în special în temeiul articolelor 87 CE și 88 CE și că aceasta nu încalcă cerința ca statele membre să notifice Comisiei potențialele ajutoare de stat în temeiul articolului 88 CE.

20. Prin trei decizii din 30 octombrie 2001, publicate în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* la 2 februarie 2002 [14], Comisia a inițiat procedura prevăzută la articolul 88 alineatul (2) CE cu privire la fiecare dintre scutirile în discuție. La finalizarea acestei proceduri, Comisia a adoptat decizia în litigiu.

21. În această decizie, Comisia a considerat că scutirile acordate anterior datei de 1 ianuarie 2004, data intrării în vigoare a Directivei 2003/96, constituiau ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE.

22. Aceasta a precizat că scutirile trebuiau analizate ca ajutoare noi, iar nu ca ajutoare existente. Comisia și-a întemeiat această apreciere în special pe faptul că scutirile în discuție nu existau anterior intrării în vigoare a tratatului în statele membre vizate, că acestea nu fuseseră niciodată autorizate de

10 — Decizia din 19 octombrie 1992 prin care statele membre sunt autorizate să aplice în continuare în privința anumitor uleiuri minerale utilizate în scopuri specifice reducerile de rată a accizei sau scutirile de accize existente, conform procedurii prevăzute la articolul 8 alineatul (4) din Directiva 92/81/CEE (JO L 316, p. 16).

11 — Decizia din 13 decembrie 1993 prin care anumite state membre sunt autorizate să aplice sau să aplice în continuare în privința anumitor uleiuri minerale utilizate în scopuri specifice reduceri sau scutiri de acciză, conform procedurii prevăzute la articolul 8 alineatul (4) din Directiva 92/81/CEE (JO L 321, p. 29).

12 — Decizia din 30 iunie 1997 prin care statele membre sunt autorizate să aplice sau să aplice în continuare în privința anumitor uleiuri minerale utilizate în scopuri specifice reducerile de rată a accizei sau scutirile de accize existente, conform procedurii prevăzute de Directiva 92/81/CEE (JO L 182, p. 22).

13 — Decizia Consiliului din 12 martie 2001 privind cotele reduse ale accizelor și scutirile de la aceste accize pentru unele uleiuri minerale utilizate în anumite scopuri (JO L 84, p. 23, Ediție specială, 09/vol. 2, p. 46).

14 — JO C 30, p. 17, 21 și, respectiv, 25.

Consiliu sau chiar de Comisie pe baza normelor care reglementează ajutoarele de stat și că dispozițiile articolului 4 alineatul (6) din Regulamentul nr. 659/1999 nu se aplică [15].

23. La punctul (69) din motivarea deciziei în litigiu, Comisia a afirmat că articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 nu era aplicabil în cazul în speță.

24. În continuare, aceasta a arătat în ce măsură ajutoarele în discuție erau incompatibile cu piața comună.

25. În ceea ce privește scutirile acordate începând cu 1 ianuarie 2004, Comisia a decis să inițieze procedura oficială de examinare prevăzută la articolul 88 alineatul (2) CE.

26. În sfârșit, Comisia a examinat în ce măsură ajutoarele care corespund scutirilor acordate până la 31 decembrie 2003 trebuie să fie recuperate. Aceasta a amintit că statele membre au obligația să recupereze ajutoarele ilegale declarate incompatibile cu piața comună, cu excepția cazului când această recuperare încalcă un principiu general de drept comunitar, precum principiul protecției încrederii legitime sau principiul securității juridice.

27. Comisia a apreciat că, având în vedere deciziile privind scutiri și faptul că acestea, inclusiv Decizia 2001/224 fuseseră adoptate pe baza propunerii sale, beneficiarii scutirilor în litigiu erau întemeiați să se prevaleze de încrederea legitimă în conformitatea acestor scutiri cu dreptul comunitar în general, dar până la 2 februarie 2002, data publicării în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* a deciziilor de inițiere a procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE.

28. În dispozitivul deciziei în litigiu se precizează că scutirile în discuție acordate până la 31 decembrie 2003 constituie ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, că aceste ajutoare acordate între 3 februarie 2002 și 31 decembrie 2003 sunt incompatibile cu piața comună, în măsura în care beneficiarii acestora nu au plătit o taxă de cel puțin 13,01 euro pentru 1 000 kg de păcură grea și că ajutoarele incompatibile menționate trebuie să fie recuperate de cele trei state membre.

15 — Această dispoziție prevede că ajutorul se consideră a fi autorizat atunci când acesta a fost notificat Comisiei, iar aceasta nu a adoptat o decizie în termen de două luni.

III — Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

29. Prin cererile introductive depuse la grefa Tribunalului la 16, la 17 și, respectiv, la 23 februarie 2006, Irlanda, Republica Franceză, Republica Italiană, Eurallumina și Aughinish Alumina au introdus acțiuni în anularea totală sau în parte a deciziei în litigiu. Diferitele cauze au fost conexate pentru buna desfășurare a procedurii orale și ulterior în vederea pronunțării hotărârii.

30. Conform hotărârii atacate, reclamantele au invocat, în esență, 23 de motive, întemeiate în special pe calificarea greșită a scutirilor în litigiu ca fiind ajutoare noi, în timp ce ar fi vorba despre ajutoare existente, pe încălcarea principiilor protecției încrederii legitime, securității juridice, respectării unui termen rezonabil, prezumției validității, a principiului *lex specialis derogat legi generali*, a principiilor efectului util și bunei administrări. Se invocă și încălcări ale articolului 87 CE, precum și ale obligației de motivare cu privire la aplicarea acestui articol.

31. Conform punctului 46 din hotărârea atacată, Tribunal a indicat că aprecia oportun să invoce din oficiu motivul întemeiat pe nemotivarea deciziei în litigiu în ceea ce privește neaplicarea articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.

32. După ce a amintit că nemotivarea sau motivarea insuficientă constituie un motiv de ordine publică ce trebuie invocat din oficiu de instanța comunitară, precum și jurisprudența privind conținutul obligației de motivare a unui act comunitar, acesta a arătat că, în decizia în litigiu, Comisia a examinat dacă scutirile în discuție constituie ajutoare noi sau ajutoare existente și a afirmat că articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 nu era aplicabil în speță, fără a indica motivele acestei inaplicabilități.

33. La punctele 56-62 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că următoarele împrejurări particulare impuneau Comisiei să motiveze în mod special neaplicarea acestei dispoziții.

34. În primul rând, în mai multe decizii prin care s-au autorizat scutirile în discuție, se precizează că, în speță, Comisia admite că aceste scutiri nu determină denaturarea concurenței și nicio indicație nu permite să considere că noțiunea de denaturare a concurenței ar fi avut un domeniu de aplicare diferit în materie fiscală și în domeniul ajutoarelor de stat. În mai multe din aceste decizii se menționează de asemenea că, în vederea garantării compatibilității scutirilor în discuție cu funcționarea pieței comune și cu alte obiective ale tratatului, Comisia va examina regulat scutirile respective.

35. În al doilea rând, la punctul (97) din motivarea deciziei în litigiu, Comisia a recunoscut că aceste decizii de autorizare, adoptate în urma propriilor propuneri, au putut lăsa impresia că scutirile în discuție nu puteau fi calificate drept ajutoare de stat la momentul punerii lor în aplicare. În opinia Tribunalului, împrejurarea că acest punct din motivare figurează în partea referitoare la recuperarea ajutoarelor nu poate diminua domeniul de aplicare al acestuia cu privire la calificarea scutirilor în discuție drept ajutoare de stat.

36. În al treilea rând, scutirile în discuție au fost autorizate și prelungite de Consiliu la propunerea Comisiei și, cu excepția Deciziei 2001/224, nicio decizie nu menționa existența unei posibile neconformități cu normele în materie de ajutoare de stat. La punctul (96) din motivarea deciziei în litigiu, Comisia subliniază că persoanele interesate nu se așteaptă ca Comisia să supună Consiliului propuneri incompatibile cu dispozițiile tratatului.

37. Tribunalul a dedus din aceste împrejurări încălcarea de către Comisie a obligației de motivare pe care o impune articolul 253 CE cu privire la neaplicarea în speță a articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.

38. Tribunalul a pronunțat anularea deciziei în litigiu și a obligat Comisia la plata cheltuielilor de judecată.

IV — Recursul

39. Prin recursul formulat, Comisia solicită Curții anularea hotărârii atacate, trimiterea cauzelor la Tribunal și soluționarea odată cu fondul a cererii privind cheltuielile de judecată.

40. Irlanda, Republica Franceză, Republica Italiană, Eurallumina și Aughinish Alumina solicită Curții respingerea recursului și obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

41. În subsidiar, Eurallumina solicită Curții, în cazul în care aceasta ar admite al șaselea motiv de recurs formulat de Comisie, potrivit căruia Tribunalul nu putea anula decizia în litigiu, în măsura în care prin aceasta procedura oficială de investigare a fost extinsă la scutirile pentru perioada ulterioară datei de 1 ianuarie 2004, anularea hotărârii atacate doar în ceea ce privește această extindere.

42. În susținerea cererii sale de anulare a hotărârii atacate și de trimitere a cauzelor la Tribunal, Comisia invocă șase motive.

43. Prin intermediul primului motiv se urmărește să se demonstreze că Tribunalul și-a depășit competența prin invocarea din oficiu a motivului întemeiat pe nemotivarea deciziei în litigiu. Al doilea motiv se întemeiază pe încălcarea principiului contradictorialității și a dreptului la apărare. Al treilea motiv are drept obiect să demonstreze că problema dacă ajutoarele în discuție intră în domeniul de aplicare al articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 nu putea fi examinată. Prin intermediul celui de al patrulea și al celui de al cincilea motiv se urmărește să se demonstreze că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că s-a pronunțat în sensul că decizia în litigiu încălca obligația de motivare în ceea ce privește neaplicarea articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999. În sfârșit, în cadrul celui de al șaselea motiv, Comisia arată că Tribunalul nu putea să anuleze decizia în litigiu, în măsura în care, prin aceasta, procedura oficială de examinare este extinsă la scutirile ulterioare datei de 31 decembrie 2003.

44. Anterior examinării acestor motive, trebuie amintit că, la punctul 46 din hotărârea atacată, Tribunal a precizat că a considerat oportun să invoce din oficiu motivul întemeiat pe nemotivarea deciziei în litigiu cu privire la neaplicarea articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.

45. În cursul ședinței, s-a confirmat că, deși reclamantele la Tribunal au contestat într-adevăr calificarea de ajutor nou-reținută de Comisie în decizia în litigiu și astfel au susținut că scutirile în discuție trebuiau să fie calificate drept ajutoare existente, în niciun moment acestea nu și-au întemeiat argumentația pe dispozițiile articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 [16].

46. În consecință, în vederea considerațiilor ulterioare, trebuie considerat drept stabilit, pe de o parte, că părțile nu au susținut la Tribunal că scutirile în discuție trebuiau să fie calificate drept ajutoare existente în temeiul articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 și, pe de altă parte, că motivul invocat din oficiu de Tribunal, privind încălcarea obligației de motivare în ceea ce privește neaplicarea acestei dispoziții, nu a fost dezbătut de părți.

A — *Cu privire la primul motiv*

1. Argumentele părților

47. Primul motiv de recurs se întemeiază în mod formal pe necompetența Tribunalului,

16 — Irlanda și Aughinish Alumina au susținut că scutirile în discuție constituiau ajutoare existente în temeiul, pe de o parte, al articolului 1 litera (b) punctul (iii) din Regulamentul nr. 659/1999, pentru motivul neadoptării unei decizii de către Comisie în termen de două luni de la notificarea ajutorului, pe de altă parte, al dispozițiilor articolului 1 litera (b) punctul (iv) coroborat cu articolul 15 alineatul (3) din același regulament, pentru motivul că acestea existau de mai mult de 10 ani și, în sfârșit, pentru motivul că acestea corespundeau unor angajamente juridice obligatorii ale Irlandei pe care aceasta le-a asumat înainte de aderarea la Comunitatea Europeană. Republica Italiană a invocat articolul 1 litera (b) punctul (ii) din Regulamentul nr. 659/1999, pentru motivul că scutirile menționate fuseseră autorizate în mod legal de Consiliu.

pe neregularități procedurale care aduc atingere intereselor recurentei, pe încălcarea principiului disponibilității, pe încălcarea dispozițiilor articolelor 230 CE și 253 CE coroborate cu dispozițiile articolului 21 din Statutul Curții de Justiție cu dispozițiile articolului 44 alineatul (1) și cu ale articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

48. Acest motiv se împarte în două aspecte.

49. În cadrul primului aspect, Comisia susține că, prin invocarea din oficiu a motivului întemeiat pe nemotivarea deciziei în litigiu, Tribunalul a exces cadrul litigiului astfel cum a fost definit de părți și și-a depășit astfel competența, a încălcat principiul disponibilității, s-a pronunțat *ultra petita* și a săvârșit o neregulă procedurală, aducând atingere intereselor Comisiei.

50. Aceasta arată că, având în vedere obligațiile instanței naționale în aplicarea dreptului comunitar, astfel cum au fost definite în Hotărârea din 14 decembrie 1995, van Schijndel și van Veen [17] și în Hotărârea din 7 iunie 2007, van der Weerd și alții [18], Tribunalul nu putea să invoce din oficiu motivul în discuție, întrucât acest motiv nu avea deloc legătură cu cele 23 de motive invocate de părți. Acestea din urmă nu ar fi invocat în niciun moment că articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 putea fi relevant.

51. Motivul respectiv nu ar avea în special legătură cu faptele care rezultă din dosarele celor cinci cauze conexate, care nu cuprindeau nicio împrejurare de natură să dea impresia că scutirile în litigiu nu constituiau ajutoare atunci când au fost instituite și că acestea deveniseră ajutoare ulterior, ca urmare a evoluției pieței comune.

52. În cadrul celui de al doilea aspect, Comisia susține că motivul invocat din oficiu se referă în realitate la legalitatea pe fond a deciziei în litigiu, iar nu la motivarea acesteia, motivarea solicitată de Tribunal nefiind necesară nici pentru ca persoanele interesate să cunoască justificările deciziei în litigiu, nici pentru ca instanța să își poată exercita controlul. Astfel, Tribunalul ar fi încălcat normele referitoare la rolul instanței comunitare în ceea ce privește controlul motivării actelor atacate, astfel cum au fost precizate în jurisprudență, în special în Hotărârea din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's France [19], în care Curtea a făcut în mod clar distincție între motivele care pun în discuție legalitatea externă a actului atacat, pe care instanța comunitară trebuie, dacă este cazul, să le invoce din oficiu și motivele privind legalitatea internă, care nu pot fi examinate decât dacă au fost prezentate de părți.

17 — C-430/93 și C-431/93, Rec., p. I-4705.

18 — C-222/05-C-225/05, Rep., p. I-4233.

19 — C-367/95 P, Rec., p. I-1719.

53. Comisia susține că, prin invocarea motivului în discuție care se referă în realitate la fondul deciziei în litigiu, Tribunalul a încălcat și normele privind obligația de expunere a motivelor în cererea introductivă, prevăzută la articolul 21 din Statutul Curții de Justiție și la articolul 44 alineatul (1) și la articolul 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

54. Intimatele contestă aceste argumente.

2. Apreciere

55. Precum intimatele, suntem de părere că respectivele critici prezentate de Comisie în cadrul primului motiv nu sunt fondate.

56. În ceea ce privește, în primul rând, primul aspect al motivului, competența instanței comunitare de a invoca din oficiu un astfel de motiv precum cel invocat din oficiu de Tribunal nu poate fi stabilită în lumina Hotărârii van Schijndel și van Veen sau a Hotărârii van der Weerd și alții, citate anterior, menționate de Comisie.

57. Aceste hotărâri se referă la raportul dintre autonomia procedurală a statelor membre și principiile echivalenței și efectivității. Acestea privesc problema dacă o instanță națională, în funcție de faptul dacă dreptul de procedură național prevede sau nu prevede că aceasta poate invoca din oficiu un motiv de drept intern, trebuie să invoce din oficiu aplicarea dreptului comunitar în temeiul acestor principii. În aceste hotărâri se precizează în special în ce măsură principiul efectivității obligă instanța națională să invoce din oficiu un motiv de drept comunitar atunci când dreptul de procedură al statului din care face parte instanța nu îi permite să invoce din oficiu un motiv de drept intern. În acest context, în Hotărârea van der Weerd și alții, citată anterior, s-a statuat că instanța națională nu are obligația de a invoca din oficiu aplicarea dreptului comunitar, atunci când, în cursul procedurii, părțile însăși au avut posibilitatea de a invoca un astfel de motiv.

58. Această limită privind domeniul de aplicare al principiului efectivității nu se poate aplica în prezenta cauză în care este vorba despre aprecierea competenței instanței comunitare. Această competență decurge din norme autonome, care rezultă fie din norme ce reglementează procedura la instanțele comunitare, fie din jurisprudență.

59. Desigur, astfel cum a amintit în mod întemeiat Comisia, rezultă de asemenea din aceste norme, în special din articolul 21 din Statutul Curții de Justiție, precum și din articolul 44 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului că litigiul este determinat și delimitat de părți. Rezultă că instanța comunitară nu poate depăși preten-

țiile părților care îi sunt prezentate în concluziile acestora. În principiu, aceasta trebuie de asemenea să se pronunțe cu privire la pretențiile respective în cadrul elementelor juridice și de fapt expuse de părți.

60. Cu toate acestea, rolul instanței comunitare nu este pasiv și nu se poate restrânge la aprecierea meritelor pozițiilor fiecăreia dintre părțile în litigiu, limitându-se în mod strict la motivele și la argumentele invocate de acestea. Astfel, instanța comunitară nu are doar funcția de arbitru. În temeiul articolului 220 CE, aceasta trebuie de asemenea să asigure respectarea dreptului comunitar.

61. Normele privind procedura la fiecare instanță comunitară, precum și jurisprudența au determinat, așadar, mai multe ipoteze în care instanța comunitară, în vederea îndeplinirii misiunii sale de instanță care se pronunță asupra legalității, dispune de competența de a invoca din oficiu un motiv de drept.

62. În temeiul regulamentului său de procedură, instanța comunitară poate invoca din oficiu necompetența sa vădită pentru a judeca o acțiune sau caracterul vădit inadmisibil al acesteia sau, dacă este cazul, lipsa sa vădită de temei juridic [20]. De asemenea, aceasta poate invoca din oficiu cauzele de inadmisibilitate de ordine publică [21], și anume încălcările unei condiții esențiale a admisibilității unei acțiuni, precum respectarea termenelor de introducere a acțiunii [22], existența unui act atacabil [23], calitatea procesuală activă [24] etc.

63. În temeiul jurisprudenței, îi revine de asemenea obligația de a invoca din oficiu încălcarea unei norme care face parte din ordinea juridică comunitară, atunci când această normă pare suficient de importantă pentru a fi calificată ca fiind de ordine publică. Astfel, s-a admis că instanța comunitară trebuie să invoce din oficiu autoritatea de lucru judecat [25] și necompetența autorului actului [26]. Aceasta trebuie de asemenea să invoce din oficiu încălcarea unei norme fundamentale de procedură, și anume neregularitățile care afectează forma actului sau procedura urmată și care aduc atingere drepturilor terților sau ale persoanelor vizate de acest act sau care pot avea o influență asupra conținutului actului menționat [27], precum, de exemplu, lipsa autentificării corespunzătoare [28] sau lipsa notificării [29].

20 — Articolul 92 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, articolul 111 din Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanță și articolul 76 din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice.

21 — A se vedea articolul 92 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, articolul 113 din Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanță și articolul 77 din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcției Publice.

22 — Hotărârea din 29 iunie 2000, Politi/Fondation européenne pour la formation (C-154/99 P, Rec., p. I-5019, punctul 15 și jurisprudența citată).

23 — Ordonanța din 14 ianuarie 1992, ISAE/VP și Interdata/Comisia (C-130/91, Rec., p. I-69, punctul 11).

24 — Hotărârea din 29 aprilie 2004, Italia/Comisia (C-298/00 P, Rec., p. I-4087, punctul 35), și Hotărârea din 2 mai 2006, Regione Siciliana/Comisia (C-417/04 P, Rec., p. I-3881, punctul 36).

25 — Hotărârea din 1 iunie 2006, P & O European Ferries (Vizcaya) și Diputación Foral de Vizcaya/Commisia (C-442/03 P și C-471/03 P, Rec., p. I-4845, punctul 45).

26 — Hotărârea din 13 iulie 2000, Salzgitter/Comisia (C-210/98 P, Rec., p. I-5843, punctul 56).

27 — Această definiție este împrumutată de la Rideau, J., „Recours en annulation", Jurisclasseur, 2008, volumul 331, punctul 24.

28 — Hotărârea din 6 aprilie 2000, Comisia/Solvay (C-287/95 P și C-288/95 P, Rec., p. I-2391, punctul 55).

29 — Hotărârea din 8 iulie 1999, Hoechst/Comisia (C-227/92 P, Rec., p. I-4443, punctul 72).

64. În aceste diferite ipoteze, eroarea care afectează actul atacat are caracter suficient de grav pentru a justifica sancționarea acesteia de către instanța comunitară, deși nu a fost invocată de reclamant. Cu alte cuvinte, atunci când actul comunitar atacat încalcă autoritatea de lucru judecat sau a fost adoptat de o autoritate necompetentă sau rezultă din încălcarea unei norme fundamentale de procedură, are o importanță redusă dacă acest act cuprinde și erorile prezentate de reclamant în susținerea cererii sale de anulare. Apărarea ordinii juridice comunitare permite și, dacă este cazul, impune instanței care se pronunță asupra legalității să constate că actul în discuție cuprinde o eroare care, în orice caz, implică anularea acestuia.

65. Conform unei jurisprudențe constante, nemotivarea face parte dintre încălcările unor norme fundamentale de procedură și constituie un motiv de ordine publică ce trebuie să fie invocat din oficiu de instanța comunitară [30].

66. Recunoașterea acestei obligații ar fi lipsită de efect util dacă respectiva competență a instanței comunitare de a invoca din oficiu unul dintre motivele menționate mai sus era subordonată condiției ca acest motiv să aibă legătură cu motivele și cu argumentele invocate de părți. Astfel, respectarea unei asemenea condiții ar fi în contradicție cu obiectul însuși al acestei competențe de a invoca din oficiu, care vizează tocmai să suplinească omisiunea părților atunci când o normă de ordine publică a fost încălcată.

67. În consecință, nu i se poate imputa instanței comunitare, sesizată cu o acțiune în anulare, că excede cadrul litigiului, că își depășește competența, că se pronunță *ultra petita* și că încalcă regulamentul său de procedură atunci când invocă din oficiu un astfel de motiv care se referă tocmai la legalitatea actului a cărui anulare îi este solicitată.

68. În același mod, Comisia nu este întemeiată atunci când susține că, în hotărârea atacată, Tribunal ar fi exces cadrul litigiului, întrucât motivul invocat din oficiu nu ar fi avut legătură cu elementele de fapt expuse de părți.

69. Astfel, prin invocarea din oficiu a motivului întemeiat pe încălcarea obligației de motivare, nu considerăm că Tribunalul ar putea excede cadrul litigiului, având în vedere că cerința motivării se impune în privința oricărui act comunitar conform articolului 253 CE. În plus, acest argument pare cu atât mai puțin fondat, cu cât articolul 1 litera (b) punctul (v) du Regulamentul nr. 659/1999 este expres menționat în decizia în litigiu.

30 — Hotărârea din 30 martie 2000, VBA/Florimex și alții (C-265/97 P, Rec., p. I-2061, punctul 114).

70. Această analiză nu anticipează răspunsul privind problema dacă Tribunalul a considerat în mod corect că decizia în litigiu este insuficient motivată în ceea ce privește neaplicarea articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999. În acest stadiu al analizei, dorim doar să arătăm că, prin invocarea din oficiu a acestei probleme, Tribunal își îndeplinește rolul de instanță care se pronunță asupra legalității. Din acest motiv, argumentul Comisiei, potrivit căruia dosarele supuse Tribunalului nu evidențiază nicio împrejurare de natură să creeze impresia că articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 era aplicabil, se referă, în opinia noastră, la problema dacă decizia în litigiu este sau nu este insuficient motivată în ceea ce privește neaplicarea dispoziției menționate. Acest argument nu poate repune în discuție competența Tribunalului de a invoca din oficiu motivul în cauză.

71. Criticile prezentate de Comisie în cadrul primului aspect al motivului sunt, așadar, în opinia noastră, nefondate.

72. În al doilea rând, contrar celor susținute de Comisie în cadrul celui de al doilea aspect al motivului examinat, Tribunal nu a invocat din oficiu un motiv privind legalitatea pe fond a deciziei în litigiu, sub pretextul unei motivări insuficiente.

73. Desigur, s-a statuat de mai multe ori că, în timp ce nemotivarea sau motivarea insuficientă constituie un motiv de ordine publică ce trebuie invocat din oficiu de instanța comunitară, încălcarea unei norme de drept privind aplicarea tratatului, în sensul articolului 230 CE, nu poate fi examinată de instanța comunitară decât dacă este invocată de reclamant [31]. Astfel, Curtea a apreciat că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când, sub pretextul unei încălcări a cerinței motivării, a imputat în realitate instituției autoare a actului săvârșirea unei erori de apreciere [32]. Cu toate acestea, hotărârea atacată nu riscă o astfel de critică.

74. Rezultă din jurisprudență și în special din Hotărârea Comisia/Sytraval și Brink's France, citată anterior, că motivul întemeiat pe nemotivare se aplică nu numai când actul atacat este complet nemotivat, ci și atunci când motivarea este insuficientă cu privire la un punct care poate avea caracter determinant pentru soluția la care a ajuns instituția comunitară în acest act.

75. Astfel, în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, Tribunalul a anulat decizia Comisiei de respingere a plângerii formulate

31 — Hotărârea Comisia/Sytraval și Brink's France, citată anterior (punctul 67), Hotărârea VBA/Florimex și alții, citată anterior (punctul 114), precum și Hotărârea din 2 octombrie 2003, International Power și alții/NALOO (C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P și C-180/01 P, Rec., p. I-11421, punctul 145).

32 — Hotărârile citate anterior Comisia/Sytraval și Brink's France (punctele 68-72), VBA/Florimex și alții (punctele 111-115), precum și International Power și alții/NALOO (punctul 144).

de Chambre syndicale nationale des entreprises de transport de fonds et valeurs (Sindicatul național al întreprinderilor de transport de fonduri și de valori) (Sytraval) și de Brink's France SARL prin care se invoca faptul că ajutoarele acordate de Republica Franceză întreprinderii Sécuripost SA erau ajutoare de stat. Curtea a apreciat că Tribunalul a hotărât în mod întemeiat că decizia în discuție era insuficient motivată, pe de o parte, întrucât Comisia nu a răspuns la o critică menționată expres în plângere referitoare la preluarea totală sau parțială în sarcina statului a remunerației personalului Sécuripost SA, deși această critică nu avea caracter subsidiar.

76. Curtea s-a pronunțat de asemenea în sensul că această apreciere a Tribunalului era bine întemeiată, pe de altă parte, în ceea ce privește critica reclamantelor bazată pe neplata contribuțiilor de către Sécuripost SA la casele de asigurare de șomaj în privința funcționarilor detașați, la care Comisia a răspuns declarând pur și simplu că „nu trebuie plătită nicio contribuție la casele de asigurare de șomaj pentru încadrarea în muncă a funcționarilor detașați, întrucât statutul acestora le oferă o garanție de încadrare în muncă".

77. În schimb, Curtea a apreciat că Tribunalul, sub pretextul unei pretinse motivări insuficiente, imputase Comisiei o eroare vădită de apreciere și, astfel, contestase legalitatea pe fond a deciziei în discuție, pronunțându-se, de exemplu, în sensul că faptul că acordarea unui avans de 15 000 000 FRF aprobat de Société holding des filiales de la Poste (societatea holding a filialelor la Poste) către Sécuripost SA constituia o operațiune remunerată nu era suficient pentru a demonstra că nu era vorba despre un ajutor de stat, întrucât o astfel de operațiune remunerată poate fi realizată la o rată ce reprezintă un avantaj specific, astfel încât Comisia ar fi trebuit să examineze dacă rata utilizată corespundea ratei pieței [33].

78. Deși, în lumina acestor două ultime exemple, limita dintre o motivare insuficientă și o eroare de apreciere poate părea uneori dificil de stabilit cu precizie, nu este mai puțin adevărat că motivul invocat din oficiu de Tribunal în hotărârea atacată nu deviază de la obiectul său și se referă în mod clar, în opinia noastră, la motivarea deciziei în litigiu.

79. Astfel, să nu uităm că Tribunalul a apreciat că decizia în litigiu era insuficient motivată, întrucât, la punctul (69) din motivarea acesteia, se menționează fără nicio explicație că articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 nu este aplicabil în speță. În consecință, Tribunal nu a putut repune în discuție temeinicia motivelor pentru care Comisia ar fi considerat că această dispoziție nu era aplicabilă, întrucât aceste motive nu sunt precizate.

33 — Hotărârea Comisia/Sytraval și Brink's France, citată anterior (punctul 70).

80. Încă o dată, această analiză nu anticipează răspunsul la problema dacă, în speță, Comisia ar fi trebuit să prezinte motivele pentru care articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 nu era aplicabil în speță sau, cu alte cuvinte, dacă decizia în litigiu este insuficient motivată cu privire la acest aspect astfel încât să justifice anularea sa. Acest aspect, care face obiectul celui de al patrulea și al celui de al cincilea motiv ale prezentului recurs, va fi examinat ulterior. În opinia noastră, acesta trebuie să fie în mod clar diferențiat de aspectele analizate în cadrul primului motiv, care se referă la întinderea competenței instanței comunitare de a invoca din oficiu un motiv de drept precum cel întemeiat pe încălcarea obligației de motivare.

81. În această etapă a analizei, ni se pare important să confirmăm că Tribunalul, în calitate de instanță care se pronunță asupra legalității deciziei în litigiu, dispunea într-adevăr de competența necesară pentru a invoca din oficiu un astfel de motiv, conform jurisprudenței potrivit căreia îi revine obligația de a invoca din oficiu orice motiv întemeiat pe încălcarea normelor fundamentale de procedură.

82. Propunem, așadar, Curții să respingă primul motiv ca nefondat.

B — *Cu privire la al doilea motiv*

1. Argumentele părților

83. Comisia susține că motivul invocat din oficiu de Tribunal nu a fost nici dezbătut, nici măcar abordat în cursul procedurii scrise și orale în fața acestei instanțe. Comisia susține că Tribunalul a încălcat astfel principiul contradictorialității, care constituie un principiu general de procedură la instanțele comunitare și care este prevăzut la articolul 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”).

84. Intimatele susțin, în esență, că, în temeiul articolului 62 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, această instanță are puterea discreționară de a dispune redeschiderea dezbaterilor și că rezultă din acest articol și din articolul 113 din același regulament că obligația de a asculta părțile înainte de a invoca din oficiu un motiv nu se impune decât în ceea ce privește motivele care conduc la inadmisibilitatea acțiunii sau la nepronunțarea asupra fondului. Acestea arată de asemenea că articolul 6 din CEDO nu se aplică persoanelor juridice de drept public, precum Comisia. În subsidiar, intimatele evidențiază că domeniul de aplicare al principiului contradictorialității trebuie să se adapteze la părțile în cauză și la natura cauzei.

85. Intimatele subliniază că acest principiu a fost respectat în speță, în măsura în care hotărârea atacată nu se întemeiază pe documente sau pe fapte care nu ar fi fost luate în considerare de Comisie.

86. În plus, acestea susțin că interesele Comunității nu au fost afectate. Pe de o parte, drepturile Comisiei nu au fost încălcate, întrucât aceasta nu a fost declarată ca fiind răspunzătoare din punct de vedere civil sau penal. Pe de altă parte, nemotivarea nu putea fi remediată *a posteriori*, astfel încât redeschiderea dezbaterilor nu i-ar fi putut permite Comisiei să invoce argumente care să determine Tribunalul să nu invoce din oficiu acest motiv.

2. Apreciere

87. Suntem de acord fără rezerve cu poziția Comisiei.

88. Deși, astfel cum am precizat anterior, Tribunal era perfect competent pentru a invoca din oficiu un astfel de motiv, considerăm la fel de important să afirmăm că această competență nu putea fi exercitată în mod legal decât cu respectarea principiului contradictorialității.

89. Curtea a afirmat importanța acestui principiu și domeniul său de aplicare foarte extins în ordinea juridică comunitară. Astfel, conform unei jurisprudențe constante, acesta constituie un principiu fundamental [34] care trebuie, așadar, respectat chiar în lipsa unei reglementări specifice, în cadrul oricărei proceduri care poate conduce la adoptarea unei decizii de către o instituție comunitară care să afecteze în mod semnificativ interesele unei persoane [35].

90. În consecință, principiul contradictorialității se aplică la instanțele comunitare. În plus, acesta beneficiază tuturor părților în litigiu, atât persoanelor private, cât și statelor membre [36] sau instituțiilor. Astfel, conform acestui extras din Hotărârea Snupat/Înalta Autoritate [37], „dacă o decizie judiciară s-ar întemeia pe fapte sau pe documente de care părțile însele, sau doar una dintre acestea, nu au putut să ia cunoștință și în legătură cu care nu au fost, așadar, în măsură să adopte o poziție ar însemna să se încalce un principiu elementar de drept”.

91. Această afirmație demonstrează că principiul contradictorialității este inerent noțiunii de stat de drept și că implică discutarea prealabilă a oricărui element pe

34 — Hotărârea din 10 iulie 2008, Bertelsmann și Sony Corporation of America/Impala (C-413/06 P, Rep., p. I-4951, punctul 61).

35 — Hotărârea din 13 februarie 1979, Hoffmann-La Roche/Comisia (85/76, Rec., p. 461, punctul 9), și Hotărârea din 10 iulie 2001, Ismeri Europa/Curtea de Conturi (C-315/99 P, Rec., p. I-5281, punctul 28).

36 — A se vedea în special Hotărârea din 9 iunie 2005, Spania/Comisia (C-287/02, Rec., p. I-5093, punctul 37).

37 — Hotărârea din 22 martie 1961 (42/59 și 49/59, Rec., p. 101, 156).

care o instanţă sesizată cu un proces îşi va întemeia decizia, indiferent de calitatea părţilor la acest proces. Instituţiile comunitare, ale căror acte sunt supuse controlului legalităţii la instanţa comunitară şi care, în acest cadru, sunt părţi la un proces, trebuie, aşadar, să beneficieze de asemenea de acest principiu, în aceleaşi condiţii precum ceilalţi justiţiabili menţionaţi la articolul 230 CE, independent de aspectul dacă acestea au sau nu au dreptul să se prevaleze de încălcarea articolului 6 din CEDO la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

92. Potrivit jurisprudenţei, principiul contradictorialităţii implică dreptul oricărei părţi la un proces, pe de o parte, de a lua cunoştinţă de elementele pe care instanţa îşi va întemeia decizia şi, pe de altă parte, de a le putea discuta [38]. Această jurisprudenţă este conformă cu interpretarea dreptului la un proces în contradictoriu dată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, potrivit căreia acest drept este inclus în noţiunea „proces echitabil", menţionată la articolul 6 din CEDO [39].

93. Principiul contradictorialităţii nu conferă doar fiecărei părţi la un proces dreptul de a lua cunoştinţă de documentele şi de observaţiile prezentate de partea adversă în faţa instanţei şi de a le discuta. Acesta implică şi dreptul de a lua cunoştinţă şi de a discuta elementele invocate din oficiu de către instanţă pe care aceasta intenţionează să îşi întemeieze decizia.

94. Curtea a recunoscut în mod clar existenţa acestui drept atunci când Tribunalul îşi întemeiază decizia sa pe fapte şi pe documente de care părţile nu putuseră să ia cunoştinţă [40]. În schimb, cu excepţia unei erori din partea noastră, până în prezent Curtea nu pare să fi procedat astfel în cazul în care instanţa comunitară intenţionează să soluţioneze litigiul în temeiul unui motiv de ordine publică invocat din oficiu.

95. Obligaţia de a respecta principiul contradictorialităţii în această ipoteză se impune, în opinia noastră, în aceeaşi măsură.

96. Astfel, precum a subliniat Comisia în observaţiile sale scrise, această obligaţie rezultă foarte clar din jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului. Potrivit acestei curţi, instanţa însăşi trebuie să respecte principiul contradictorialităţii, în special atunci când respinge un recurs sau

38 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 10 ianuarie 2002, Plant şi alţii/Comisia şi South Wales Small Mines (C-480/99 P, Rec., p. I-265, punctele 25-34), precum şi Hotărârea din 14 februarie 2008, Varec (C-450/06, Rep., p. I-581, punctul 47).

39 — A se vedea în special Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Nideröst-Huber împotriva Elveţiei din 18 februarie 1997 (*Recueil des arrêts et décisions* 1997-I, p. 108, § 24).

40 — A se vedea Hotărârea Plant şi alţii/Comisia şi South Wales Small Mines, citată anterior (punctele 25-34). Curtea a apreciat că Tribunalul a încălcat principiul contradictorialităţii, întrucât şi-a întemeiat decizia de declarare a inadmisibilităţii acţiunii formulate de reclamanţi pe elemente dintr-o cauză conexă, de care aceşti reclamanţi nu putuseră lua cunoştinţă. A se vedea şi Hotărârea din 13 decembrie 2005, Comisia/Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum (C-78/03 P, Rec., p. I-10737, punctele 44-50), în care Curtea a declarat fondată critica formulată de Comisie potrivit căreia Tribunalul reîncadrase în mod greşit acţiunea reclamantului ca având drept scop obţinerea protecţiei drepturilor de procedură pe care acesta le avea în temeiul articolului 88 alineatul (2) CE şi, procedând astfel, nu a permis acestei instituţii să răspundă la motivul întemeiat pe încălcarea respectivelor drepturi de procedură.

soluționează un litigiu în temeiul unui motiv invocat din oficiu [41].

97. În plus, având în vedere obiectivele urmărite prin aplicarea principiului contradictorialității, nu observăm nicio diferență între situația în care instanța dorește să își întemeieze decizia pe fapte sau pe documente care nu au fost discutate de părți, la care se referă Hotărârea Plant și alții/Comisia și South Wales Small Mines, citată anterior, și situația în care instanța invocă din oficiu un motiv strict de drept.

98. Astfel, principiului contradictorialității i se pot atribui două obiective. Primul dintre acestea este informarea instanței. Supunerea spre discuția părților a tuturor elementelor care pot avea efect asupra soluționării litigiului permite astfel instanței să se pronunțe cu deplină imparțialitate și în deplină cunoștință de cauză, în fapt precum în drept.

99. Al doilea obiectiv este de a fundamenta încrederea pe care justițiabilii trebuie să o poată avea în funcționarea justiției. Această încredere implică faptul ca părțile să aibă garanția de se fi putut exprima cu privire la toate elementele pe care instanța și-a întemeiat decizia.

100. Aceste considerații sunt de asemenea valabile atunci când instanța comunitară invocă din oficiu un motiv strict de drept. Astfel, soluționarea unui litigiu în temeiul unei norme de drept, chiar și de ordine publică, rezultă în mod necesar dintr-o apreciere a instanței, care nu poate fi decât completată sau susținută sau, dacă este cazul, infirmată de observațiile părților. În același mod, pentru partea care cade în pretenții, imposibilitatea de a-și fi putut prezenta observațiile cu privire la norma de drept în temeiul căreia poziția sa este considerată greșită, chiar dacă este vorba despre o normă de ordine publică, poate în mod legitim să îi creeze impresia, întrucât nu a putut să își formuleze apărarea, că instanța era aliatul părții adverse.

101. Desigur, astfel cum subliniază intimatele, principiul contradictorialității nu este absolut și poate face obiectul unor derogări.

102. Astfel, în ceea ce privește documentele și informațiile prezentate instanței, se admite că pot exista restricții privind comunicarea lor, atunci când acestea sunt justificate de protecția unor drepturi fundamentale sau a unui interes public important, precum protecția secretelor comerciale [42]. În același

41 — A se vedea în special Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Clinique des Acacias și alții împotriva Franței din 13 octombrie 2005 (§ 38), precum și Hotărârea Prikyan și Angelova împotriva Bulgariei din 16 februarie 2006 (§ 42).

42 — În Hotărârea Varec, citată anterior (punctele 47, 50 și 51), Curtea s-a pronunțat în sensul că, în cadrul unei căi de atac formulate împotriva unei decizii adoptate de o autoritate contractantă referitoare la o procedură de atribuire a unui contract de achiziții publice, trebuie realizat un echilibru între principiul contradictorialității în ceea ce privește toate informațiile referitoare la procedura de atribuire în discuție și dreptul altor operatori economici la protecția informațiilor confidențiale și a secretelor comerciale ale acestora. A se vedea în același sens articolul 116 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanță, care prevede că președintele Tribunalului are posibilitatea să excludă de la comunicarea către intervenienți înscrisurile de la dosar care trebuie să păstreze un caracter confidențial.

mod, instanţa comunitară, în temeiul regulamentului său de procedură, are dreptul să dispună măsuri provizorii în cadrul procedurii măsurilor provizorii „chiar înaintea formulării observaţiilor de către cealaltă parte” [43]. În sfârşit, instanţa comunitară poate, prin ordonanţă motivată şi fără ascultarea prealabilă a reclamantului, să respingă o acţiune, atunci când aceasta este în mod vădit necompetentă pentru a judeca acţiunea sau atunci când această acţiune este în mod vădit inadmisibilă sau în mod vădit nefondată [44].

103. Totuşi, aceste diferite ipoteze trebuie înţelese, în opinia noastră, ca excepţii de la un principiu. Toate corespund unor situaţii specifice, în care există un motiv legitim de derogare de la principiul contradictorialităţii. În primele două cazuri este vorba de a proteja un interes public important faţă de care trebuie realizat un echilibru cu principiul contradictorialităţii sau de a garanta eficienţa măsurii provizorii dispuse în procedura măsurilor provizorii.

104. În sfârşit, în ceea ce priveşte ordonanţele pronunţate în cazuri de necompetenţă vădită, de inadmisibilitate vădită sau de lipsă de temeinicie juridică vădită, derogarea de la principiul contradictorialităţii, mai mult decât discutabilă, se poate totuşi explica pin faptul că respingerea se impune în mod atât de evident încât este indiscutabilă. Cu alte cuvinte, ar fi posibil să se admită că respingerea acţiunii nu rezultă din aprecierea instanţei, ci din simpla constatare a existenţei unuia dintre aceste motive.

105. Rezultă că articolul 113 din Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanţă nu poate fi interpretat în sensul că instanţa comunitară, în cazul invocării din oficiu a unui motiv, ar trebui să respecte principiul contradictorialităţii doar în cazurile prevăzute de această dispoziţie, şi anume atunci când invocă o cauză de inadmisibilitate pentru motive de ordine publică sau constată că acţiunea a rămas fără obiect.

106. În lumina consideraţiilor de mai sus, acest articol trebuie înţeles, în opinia noastră, în sensul că stabileşte competenţa din oficiu a instanţei comunitare, iar nu că limitează domeniul de aplicare al principiului contradictorialităţii. Dimpotrivă, prin faptul că prevede în mod expres că părţile trebuie ascultate, articolul menţionat confirmă întreaga importanţă a acestui principiu fundamental atunci când instanţa invocă un motiv din oficiu. Acesta trebuie înţeles ca o aplicare specifică a principiului fundamental al contradictorialităţii.

107. În consecinţă, instanţa comunitară trebuie să respecte acest principiu atunci când intenţionează să soluţioneze litigiul în

43 — Articolul 84 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curţii, articolul 105 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanţă şi articolul 104 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcţiei Publice.

44 — Articolul 92 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curţii, articolul 111 din Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanţă şi articolul 76 din Regulamentul de procedură al Tribunalului Funcţiei Publice.

temeiul unui motiv de ordine publică invocat din oficiu. În acest sens, instanței îi revine obligația să supună acest motiv spre discuția părților, dacă este cazul, prin redeschiderea dezbaterilor.

108. Este cert că Tribunalul a încălcat această obligație în prezenta cauză.

109. Totuși, intimatele contestă că principiul contradictorialității a fost încălcat pentru motivul că, întrucât nemotivarea nu putea fi remediată, redeschiderea dezbaterilor nu ar fi putut permite Comisiei să prezinte argumente care să determine Tribunalul să nu invoce din oficiu motivul în discuție. În consecință, interesele Comisiei nu ar fi fost afectate.

110. Desigur, principiul contradictorialității este legat de dreptul la apărare și se admite că acest drept nu trebuie aplicat doar în mod formal. Conform unei jurisprudențe consacrate, pentru ca încălcarea dreptului la apărare al unei părți să fie recunoscută și să determine anularea unui act comunitar, este important să se fi adus atingere intereselor acestei părți [45].

45 — A se vedea, drept exemplu de aplicare a acestei jurisprudențe, Hotărârea din 2 octombrie 2003, Corus UK/Comisia (C-199/99 P, Rec., p. I-11177, punctele 19-25).

111. Cu toate acestea, având în vedere obiectivele urmărite de principiul contradictorialității și valoarea acestui principiu în ordinea juridică comunitară, pare dificil de admis că interesele părților nu au fost afectate atunci când instanța invocă din oficiu un motiv de ordine publică pe care intenționează să își întemeieze decizia și care nu intră în cadrul ordonanțelor de necompetență vădită sau de inadmisibilitate vădită. Trebuie amintit, în această privință, că articolul 113 din Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanță impune instanței să asculte părțile cu privire la cauzele de inadmisibilitate invocate din oficiu, fără restricție.

112. Rezultă că, deși, în opinia instanței, soluția litigiului apare atât de clară încât observațiile părților nu ar avea niciun efect asupra acesteia, părțile dispun totuși de dreptul de a fi informate în prealabil cu privire la acest motiv și de a-și prezenta observațiile cu privire la acesta.

113. În plus, în prezenta cauză, nu se poate exclude că respectarea principiului contradictorialității ar fi putut avea vreun efect asupra deciziei Tribunalului.

114. Astfel, în această etapă a analizei, are o importanță redusă faptul că nemotivarea unui act comunitar constituie o deficiență care, în

principiu, nu poate fi remediată. Are importanță faptul că analiza Tribunalului, potrivit căreia decizia în litigiu încălcă obligația de motivare, rezultă dintr-o reală apreciere și că aceasta putea fi contestată.

115. Astfel, aprecierea respectării cerinței de motivare a unui act comunitar rezultă din analiza concretă a acestui act în raport cu mai multe criterii, citate de jurisprudența constantă.

116. Potrivit formulei consacrate, motivarea impusă de articolul 253 CE trebuie să fie adaptată naturii actului în cauză și trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței competente, să își exercite controlul. Cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei, în special de conținutul actului, de natura motivelor invocate și de interesul de a primi explicații propriu destinatarului sau altor persoane vizate în mod direct și individual de acest act. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, în măsura în care problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse de articolul 253 CE trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă [46].

117. În hotărârea atacată, Tribunalul a prezentat, la punctele 56-62, motivele pentru care, în opinia sa, Comisia ar fi trebuit să examineze dacă scutirile în litigiu puteau fi considerate ajutoare existente în sensul articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 și din care a dedus că decizia în litigiu era insuficient motivată, întrucât se limita să constate că această dispoziție nu era aplicabilă.

118. Nu se poate exclude că aprecierea Tribunalului ar fi putut fi diferită dacă acesta ar fi acordat Comisiei posibilitatea de a-și prezenta observațiile cu privire la aceste elemente și de a invoca în fața Tribunalului aceleași argumente pe care le-a dezvoltat în cadrul celui de al patrulea și al celui de al cincilea motiv ale prezentului recurs.

119. Având în vedere toate aceste considerații, propunem Curții să declare că al doilea motiv invocat de Comisie este bine fondat și să se pronunțe în sensul că Tribunalul, prin

46 — A se vedea în special Hotărârea din 15 aprilie 2008, Nuova Agricast (C-390/06, Rep., p. I-2577, punctul 79), precum și Hotărârea din 1 iulie 2008, Chronopost și La Poste/UFEX și alții (C-341/06 P și C-342/06 P, Rep., p. I-4777, punctul 88 și jurisprudența citată).

anularea deciziei în litigiu în temeiul unui motiv invocat din oficiu care nu a fost dezbătut de părți, a încălcat principiul contradictorialității și, astfel, a adus atingere intereselor Comisiei.

120. În consecință, propunem anularea hotărârii atacate.

C — Cu privire la anularea hotărârii atacate

121. În cazul anulării hotărârii atacate cu recurs, articolul 61 din Statutul Curții de Justiție prevede că aceasta poate fie să trimită cauza Tribunalului, fie să soluționeze ea însăși litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată.

122. Litigiul din prezenta cauză cuprinde două aspecte. Pe de o parte, decizia în litigiu face obiectul unei acțiuni în anulare întemeiate pe numeroase motive care nu au fost examinate de Tribunal și care, în consecință, nu pot fi examinate de Curte.

123. Pe de altă parte, Tribunal a considerat că decizia menționată încălca obligația de motivare, iar acest aspect ar trebui examinat de Tribunal anterior aprecierii motivelor de anulare invocate de părți.

124. În măsura în care problema dacă decizia în litigiu este nemotivată în ceea ce privește neaplicarea articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 a făcut obiectul unei dezbateri în contradictoriu în fața Curții, considerăm că litigiul este în stare de judecată cu privire la acest aspect.

125. În plus, astfel cum a precizat Comisia, judecarea acestuia de către Curte pare să se impună pentru o bună administrare a justiției. Astfel, va permite să evite repetarea dezbaterii acestui aspect la Tribunal și, dacă este cazul, pronunțarea unei hotărâri limitate la aspectul respectiv care, în cel mai rău caz, ar putea face obiectul unui recurs și al unei noi trimiteri la Tribunal pentru examinarea motivelor de anulare invocate de părți.

126. Curtea a procedat deja astfel în Hotărârea Plant și alții/Comisia și South Wales Small Mines, citată anterior, în care, după ce a constatat nerespectarea procedurii de către Tribunal, care aduce atingere intereselor recurentului, întrucât acesta declarase inad-

misibilitatea acțiunii reclamanților în temeiul unor înscrisuri de care aceștia nu avuseseră cunoștință, Curtea a decis ulterior să examineze admisibilitatea acestei acțiuni [47].

127. În consecință, propunem Curții să examineze împreună al patrulea și al cincilea motiv formulate de Comisie, în cadrul cărora aceasta urmărește să demonstreze că hotărârea atacată este greșită prin faptul că Tribunalul s-a pronunțat în sensul că decizia în litigiu era nemotivată în ceea ce privește neaplicarea articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.

1. Argumentele părților

128. Al patrulea și al cincilea motiv formulate de Comisie se întemeiază pe încălcarea articolului 253 CE coroborat cu articolul 87 alineatul (1) CE și cu articolul 88 alineatul (1) CE, cu normele privind desfășurarea procedurii în materie de ajutoare de stat și, respectiv, cu articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.

129. În cadrul celui de al patrulea motiv, Comisia susține că motivarea deciziei în litigiu demonstrează că scutirile în discuție au constituit întotdeauna ajutoare de când au fost instituite, întrucât în decizie se precizează corespunzător cerințelor legale și conform cerințelor jurisprudenței că scutirile respective erau de natură să afecteze schimburile dintre statele membre și să cauzeze denaturarea concurenței. În aceste condiții, conform opiniei Comisiei, nu era necesar să se explice mai detaliat motivele pentru care articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 nu era aplicabil.

130. În cadrul celui de al cincilea motiv, Comisia arată că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, întrucât a considerat că împrejurări speciale, toate referitoare la comportamentul Consiliului sau al Comisiei, impuneau ca decizia în litigiu să cuprindă o motivare specifică privind aplicarea articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999, deși noțiunea de ajutor de stat, existent sau nou, are caracter obiectiv și nu poate depinde de comportamentul sau de declarațiile instituțiilor, *a fortiori* atunci când acest comportament sau aceste declarații nu au legătură cu o procedură de control al ajutoarelor. Tribunal ar fi contrazis astfel poziția adoptată de Curte în Hotărârea din 22 iunie 2006, Belgia și Forum 187/Comisia [48].

131. În răspunsul la al patrulea motiv, intimatele consideră că motivele inaplicabilității articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regu-

47 — Hotărârea Plant și alții/Comisia și South Wales Small Mines, citată anterior (punctul 35).

48 — C-182/03 și C-217/03, Rec., p. I-5479.

lamentul nr. 659/1999 nu se deduc în mod clar din decizia în litigiu care, în consecință, nu îndeplinește cerința privind o motivare clară și neechivocă. Pe de altă parte, ceea ce Tribunalul ar fi imputat Comisiei este că nu a precizat motivele pentru care aceasta a considerat că scutirile în litigiu denaturează concurența pe piața comună, în timp ce anterior părea să aibă o opinie contrară. În acest context, Tribunal s-ar fi pronunțat în mod întemeiat, având în vedere jurisprudența, că, în speță, Comisia trebuia să precizeze motivele care arătau că aceasta efectuase o analiză care justifică concluzia sa. Prin intermediul acestui motiv, Comisia ar urmări să remedieze nemotivarea deciziei în litigiu și să determine Curtea să se pronunțe asupra unor aspecte de fond care nu au legătură cu această deficiență.

2. Apreciere

133. Considerăm că lipsa de explicații în decizia în litigiu privind neaplicarea articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 nu justifică anularea acesteia pentru motivul încălcării obligației de motivare.

134. Conform jurisprudenței menționate mai sus, problema dacă un act comunitar îndeplinește obligația de motivare prevăzută la articolul 253 CE trebuie să facă obiectul unei aprecieri *in concreto*, în raport în special cu conținutul actului în discuție, cu împrejurările în care a fost adoptat și cu necesitatea persoanelor vizate în mod direct și individual de acesta de a primi explicații.

132. În răspunsul la al cincilea motiv, intimatele susțin că Tribunalul nu a repus în discuție caracterul obiectiv al noțiunii de ajutor de stat, ci doar a considerat că, având în vedere deciziile anterioare ale Consiliului și ale Comisiei și încrederea legitimă pe care acestea au generat-o cu privire la legalitatea scutirilor în litigiu, Comisia trebuia să explice, în decizia în litigiu, motivele care au determinat în mod obiectiv excluderea aplicării articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999. Întrucât motivarea unei decizii trebuie să apară chiar în corpul acesteia, explicațiile ulterioare furnizate de Comisie nu ar putea înlocui nemotivarea.

135. Am arătat că, în decizia în litigiu, Comisia a ajuns la concluzia că scutirile de la plata accizelor pentru uleiurile minerale, care fuseseră autorizate de Consiliu la propunerea acesteia, constituiau ajutoare noi, incompatibile cu normele tratatului în materie de ajutoare de stat.

136. Astfel cum a subliniat Tribunalul la punctele 56-62 din hotărârea atacată, din motivele acestor decizii de autorizare rezultă

mai multe indicații pe baza cărora statele membre și întreprinderile vizate puteau crede în mod legitim că, în speță, Comisia considerase că aceste scutiri nu constituiau ajutoare de stat, în special pentru că acestea nu au determinat denaturarea concurenței.

137. Așadar, era necesar ca, în decizia în litigiu, Comisia să precizeze în mod clar motivele pentru care în această decizie a ajuns la concluzia opusă. În special, revenea Comisiei obligația să prezinte motivele pentru care aprecia că scutirile în discuție denaturau sau amenințau să denatureze concurența în sensul articolului 87 alineatul (1) CE.

138. În cuprinsul deciziei, Comisia a prezentat, la punctele (58)-(64) din motivare, justificările pentru care aceasta consideră că scutirile în discuție constituie ajutoare de stat. Astfel, Comisia a arătat că scutirile respective îndeplinesc condițiile impuse la articolul 87 alineatul (1) CE, și anume că acestea conferă un avantaj anumitor întreprinderi, că acest avantaj este acordat prin intermediul resurselor de stat, că acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre și că sunt de natură să denatureze sau amenință să denatureze concurența.

139. Astfel, conform punctului (59) din motivarea deciziei în litigiu, scutirile sunt finanțate prin intermediul resurselor de stat, deoarece statul renunță la o anumită sumă de bani pe care ar putea-o încasa. Conform punctului (60) din motivarea acestei decizii, scutirile conferă un avantaj beneficiarilor, întrucât reduc costul unei materii prime importante. În sfârșit, conform punctelor (61) și (62) din motivarea deciziei menționate, este posibil să se prezume că scutirile respective afectează schimburile comerciale dintre statele membre și denaturează sau amenință să denatureze concurența, întrucât alumina face obiectul comerțului dintre statele membre, deoarece scutirile au fost introduse, conform propriilor declarații ale beneficiarilor și ale Republicii Franceze, pentru a permite producătorilor europeni să concureze la nivel mondial și pentru că există de asemenea producție de alumină în Germania, în Grecia, în Spania și în Ungaria.

140. Trebuie constatat că, potrivit aprecierilor Comisiei, toate aceste condiții sunt îndeplinite, inclusiv condiția privind denaturarea sau amenințarea denaturării concurenței dintre statele membre, fără limitări temporale, și anume de la momentul la care scutirile în discuție au fost puse în aplicare.

141. În consecință, rezultă în mod clar din aceste motive că, în speță, Comisia a considerat că scutirile în discuție nu au devenit ajutoare de stat în urma unei evoluții a pieței comune, ci că se încadrează în această calificare de la început, astfel încât acestea nu pot intra, *a priori*, în domeniul de aplicare al articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.

142. Putem de asemenea să deducem, în această etapă a analizării deciziei în litigiu, că, în cazul în care Comisia ar fi considerat, la momentul autorizării de către Consiliu a scutirilor menționate, că acestea nu erau contrare normelor tratatului în materie de ajutoare de stat, această apreciere era greșită și că, în cadrul procedurii specifice de control prevăzute la articolul 88 CE, a determinat o concluzie contrară.

143. În continuare, Comisia a prezentat în cadrul deciziei în litigiu motivele pentru care scutirile în discuție constituie ajutoare noi, iar nu ajutoare existente. Astfel, Comisia a precizat că aceste scutiri nu existau înainte de aderarea celor trei state membre, că nu fuseseră niciodată analizate în temeiul normelor tratatului în materie de ajutoare de stat și că nu fuseseră notificate.

144. În acest cadru, Comisia a indicat, la punctul (69) din motivarea deciziei în litigiu, că articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999 nu era aplicabil în speță.

145. Având în vedere interpretarea dispoziției menționate în Hotărârea Belgia și Forum 187/Comisia, citată anterior, această afirmație pare bine întemeiată. Astfel, la punctul 71 din această hotărâre, s-a statuat că dispoziția menționată nu se aplică atunci când Comisia își modifică aprecierea cu privire la o măsură națională.

146. Desigur, Comisia nu a inclus această explicație la punctul (69) din motivarea deciziei în litigiu. Eventual, se poate regreta că aceasta nu a precizat că aprecierea sa cu privire la aceste scutiri efectuată în cadrul autorizării lor de către Consiliu, în temeiul directivelor privind accizele pentru uleiurile minerale, nu putea justifica includerea scutirilor menționate în domeniul de aplicare al articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999. Acest regret s-ar putea întemeia și pe faptul că, la momentul adoptării deciziei în litigiu, Hotărârea Belgia și Forum 187/Comisia, citată anterior, nu fusese încă pronunțată.

147. Cu toate acestea, considerăm că o astfel de explicație nu era în mod real necesară având în vedere modul de redactare a articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999, întrucât această dispoziție nu vizează o schimbare de apreciere a instituțiilor comunitare, ci doar „evoluția pieței comune" sau „liberalizarea unei activități în conformitate cu dreptul comunitar".

148. În orice caz, Tribunalul avea un temei pentru a imputa Comisiei că nu a examinat problema dacă scutirile în litigiu puteau fi considerate ajutoare existente în sensul acestei dispoziții, pentru motivul că acestea nu ar fi constituit ajutoare la momentul punerii lor în aplicare, dar ar fi devenit ajutoare ulterior, ca urmare a evoluției pieței comune și fără să fi fost modificate de statele membre vizate.

149. În opinia noastră, Comisia nu avea obligația să efectueze o astfel de examinare, din moment ce aceasta arătase, la punctele (58)-(64) din motivarea deciziei în litigiu, că scutirile în discuție constituiau ajutoare de stat fără limite temporale, așadar, de la momentul punerii lor în aplicare. În opinia noastră, aceste motive erau suficiente pentru a permite statelor membre și întreprinderilor vizate în mod direct și individual de decizia în litigiu să înțeleagă motivul pentru care Comisia a considerat că scutirile în discuție nu deveniseră ajutoare de stat ca urmare a unei evoluții a pieței comune și, în consecință, nu intrau în domeniul de aplicare al articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.

150. Această analiză nu anticipează răspunsul la problema dacă, în decizia în litigiu, Comisia a demonstrat corespunzător cerințelor legale că scutirile în discuție îndeplinesc de la început condițiile articolului 87 alineatul (1) CE și în special că acestea denaturează sau amenință să denatureze concurența de la momentul punerii lor în aplicare. Dorim doar să arătăm că, având în vedere precizările cuprinse la punctele (58)-(64) din motivarea deciziei în litigiu, nu era necesar pentru Comisie să examineze dacă scutirile în discuție deveniseră ajutoare în urma unei evoluții a pieței comune și intrau în domeniul de aplicare al articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.

151. În temeiul acestor considerații, suntem de părere că decizia în litigiu nu încalcă obligația de motivare în ceea ce privește neaplicarea articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul nr. 659/1999.

V — Concluzie

152. În lumina considerațiilor de mai sus, propunem Curții să se pronunțe astfel:

„1) Anulează Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 12 decembrie 2007, Irlanda și alții/Comisia (T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 și T-69/06), în măsura în care prin aceasta:

— se anulează Decizia 2006/323/CE a Comisiei din 7 decembrie 2005 privind scutirea de la plata accizelor pentru uleiurile minerale folosite drept combustibil în producția de alumină în regiunea Gardanne, în regiunea Shannon și în Sardinia, pusă în aplicare de Franța, de Irlanda și, respectiv, de Italia, pentru motivul că în aceasta Comisia Comunităților Europene ar fi încălcat obligația de motivare cu privire la neaplicarea în speță a articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88 CE];

— respinge celelalte capete de cerere ale acțiunii formulate în cauza T-62/06 și

— obligă Comisia Comunităților Europene să suporte propriile cheltuieli de judecată și pe cele efectuate de reclamante, inclusiv pe cele efectuate în procedura privind măsurile provizorii din cauza T-69/06 R.

2) Trimite cauzele T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 și T-69/06 la Tribunalul de Primă Instanță al Comunităților Europene.”